Meeksi valla arengukava aastateks

2013- 2022

Vastu võetud 31.01.2013.a. Meeksi Vallavolikogu määrusega nr 1

2012

Sisukord

1. Sissejuhatus 3
1.1 Seos teiste arengudokumentidega 3
2. Meeksi valla hetkeolukorra analüüs 4
2.1 Geograafiline paiknemine ja ajalugu 4
2.2 Loodus ja keskkond (sh jäätmemajandus) 6
2.3 Rahvastik 6
2.4 Ettevõtlus ja turism 9
2.5 Haridus ja kultuur 9
2.6 Teenindus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne 10
2.8 Tehniline infrastruktuur 12
2.9 Sõprussidemed ja koostöö 13
2.10 Valla juhtimine 14
2.11 Valla eelarve ja selle dünaamika 15
3. SWOT analüüs 16
4. Meeksi valla arengustrateegia aastani 2022 20
4.1. Meeksi valla visioon 20
4.2 Valdkondlikud arengueesmärgid ning nende saavutamise vahendid 20
5. Meeksi valla tegevuskava aastateks 2013-2017 ..... **Error! Bookmark not defined.**
5.1. Esmased tegevused ja valdkondade-ülesed tegevused ..... **Error! Bookmark not defined.**
5.2 Tegevused eesmärkide kaupa ..... **Error! Bookmark not defined.**

1. Sissejuhatus

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37-le peab igal vallal või linnal olema arengukava. Arengukava on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärke määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Mis tahes eelarveaastal peab kehtiv arengukava hõlmama vähemalt kolme eelseisvat eelarveaastat. Kui vallal või linnal on pikemaajalisi varalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, peab arengukava olema nimetatud varalisi kohustusi käsitlevas osas kavandatud selleks perioodiks. Hiljemalt iga aasta 1. oktoobriks vaatab volikogu läbi valla või linna arengukava ja võtab vastu otsuse selle täitmise ja vajadusel muutmise kohta. Arengukava on aluseks valla- või linnaeelarve koostamisele, investeeringute kavandamisele ja nende jaoks rahaliste ja muude vahendite taotlemisele nende allikast sõltumata, laenude võtmisele, kapitalirendi kasutamisele ja võlakirjade emiteerimisele. Arengukava vastuvõtmine ja muutmine kuulub volikogu pädevusse.

Käesolev „Meeksi valla arengukava aastateks 2013-2022“ on uuendatud versioon dokumendist „Meeksi valla arengukava 2012-2016“. Tegemist on Meeksi valla tulevikku kujundava strateegilise dokumendiga, mis põhineb valla hetkeolukorra analüüsil, trendidel ja avalikul arutelul (toimus 2012.a. juunis) väljaöeldud rahva arvamustel. Käesolev arengukava on koostatud aastani 2022, tegevuskava ja investeeringute kava on koostatud aastateks 2013-2017.

1.1 Seos teiste arengudokumentidega

Meeksi valla arengukava on seotud järgmiste Tartumaa planeeringute ja arengudokumentidega, valla allasutuste arengukavade, eri valdkondi reguleerivate arengudokumentide ning Meeksi valla külade arengukavadega:

Üleriigilised ja maakondlikud planeeringud ja arengukavad:

- Üleriigiline planeering Eesti 2010
- Tartumaa maakonnaplaneering (1999)
- Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Sotsiaalne infrastruktuur" (2009)
- Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" (2004)
- Tartu maakonna arengustrateegia 2014. aastani (2004)
- Eesti maaelu arengukava ja maaelu arengu strateegia 2007-2013

Valdkondlikud või Meeksi valla hallatavate asutuste arengukavad:

- Meeksi valla üldplaneering (2008)
- Meeksi valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukava 2008-2020
- Meeksi valla jäätmekava 2013-2017
- Mehikoorma Põhikooli arengukava aastateks 2011-2014
- Meeksi valla noorsootöö arengukava 2008-2013

Külade arengukavad:

- Aravu küla arengukava 2010-2015
- Meerapalu küla arengukava 2010-2015
  Järvselja ja Rõka küla arengukava 2011-2016

2. Meeksi valla hetkeolukorra analüüs

2.1 Geograafiline paiknemine ja ajalugu

Meeksi vald asub Tartu maakonna kagunurgas Peipsi madalikul, Lämmijärve kaldal. Valla pindala on 144 km². Kõige pikem piiriosa (110 km) kulgeb idas mööda Peipsi- ja Lämmijärve rannikut. Teisel pool Lämmijärve asub Mehikoormast silmaga nähtav Vene Föderatsiooni territoorium, Uhtinina neemest mõnede kilomeetrite kaugusel asub Piirissaar. Meeksi valla naabervaldadeks on Võnnu vald Tartu maakonnas, Räpina, Ahja ja Mooste vallad Põlva maakonnas.

Esmakordselt on Meeksi küla mainitud 1582. aastal. Meeksi vald on oma nime saanud ajaloolise Meeksi rüütlimõisa järgi, mis u. 1740. aastal eraldati Räpina mõisast. 1819. aastal moodustatud Meeksi vald kuulus 1925. aastani vana Võrumaa, täpsemalt Räpina kihelkonna koosseisu. 1925.-1950. aastani oli Meeksi vald Tartu maakonna koosseisus (alates 1945.a. Tartu rajoon). Rajoonide ümberkorraldamise perioodil kuulus Mehikoorma külanõukogu 1950-1961.a Räpina rajooni alla. Pärast Räpina rajooni likvideerimist 1961. aastal läks külanõukogu jälle Tartu rajooni alluvusse. Praegune Meeksi vald (alates 1991.a) kuulub Tartu maakonna koosseisu.

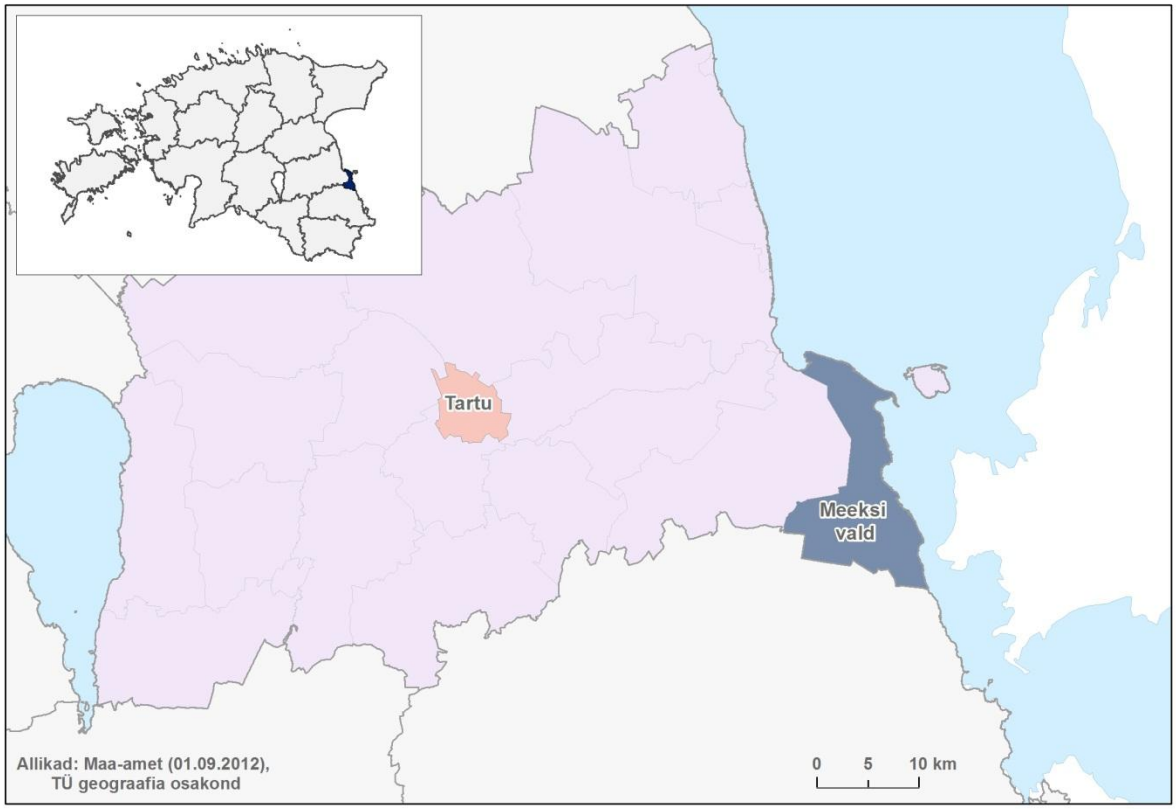

Jooni s 1. Meeksi valla asukoht

Valla haldusterritooriumil asub Mehikoorma alevik ja 9 küla: Aravu, Haavametsa, Jõepera, Järvselja, Meeksi, Meerapalu, Parapalu, Rõka ja Sikakurmu. Meeksi vallamaja asub Mehikoorma alevikus.

Oma erilise kuju tõttu on vallas ajalooliselt kujunenud 3 tõmbekeskust: Mehikoorma, Järvselja ja Meerapalu. Suure osa valla territooriumist moodustavad metsad ja sood. Kevaditi on valla territooriumil palju üleujutatud alasid, kuna Peipsi järve veetase võib tõusta peaaegu meetri võrra.

Piirkonnale on iseloomulik vana põlisasustus, erinevad kultuurid, rahvused ja etnilised grupid. Igapäevase leiva on traditsiooniliselt taganud kalapüük, põlluharimine, käsitöö ja kaubavahetus.

Meeksi vallas asuvad mitmed märkimisväärsed kultuuri- ja ajaloomälestise objektid ning miljööväärtuslikud alad. Nendeks on: Mehikoorma vanemas osas asuv paikkonnale iseloomulik ridaküla, Mehikoorma tuletorn, Küka karjamõisa kompleksi kuuluvad valitsejamaja, tuulik ja meierei, Mehikoorma luteri koguduse pastoraat-kirik, Mehikoorma apostliku õigeusu Issandamuutmise kirik, Järvselja metskonna peahoone koos majandushoonetega, Järvselja jahiloss ja saun.

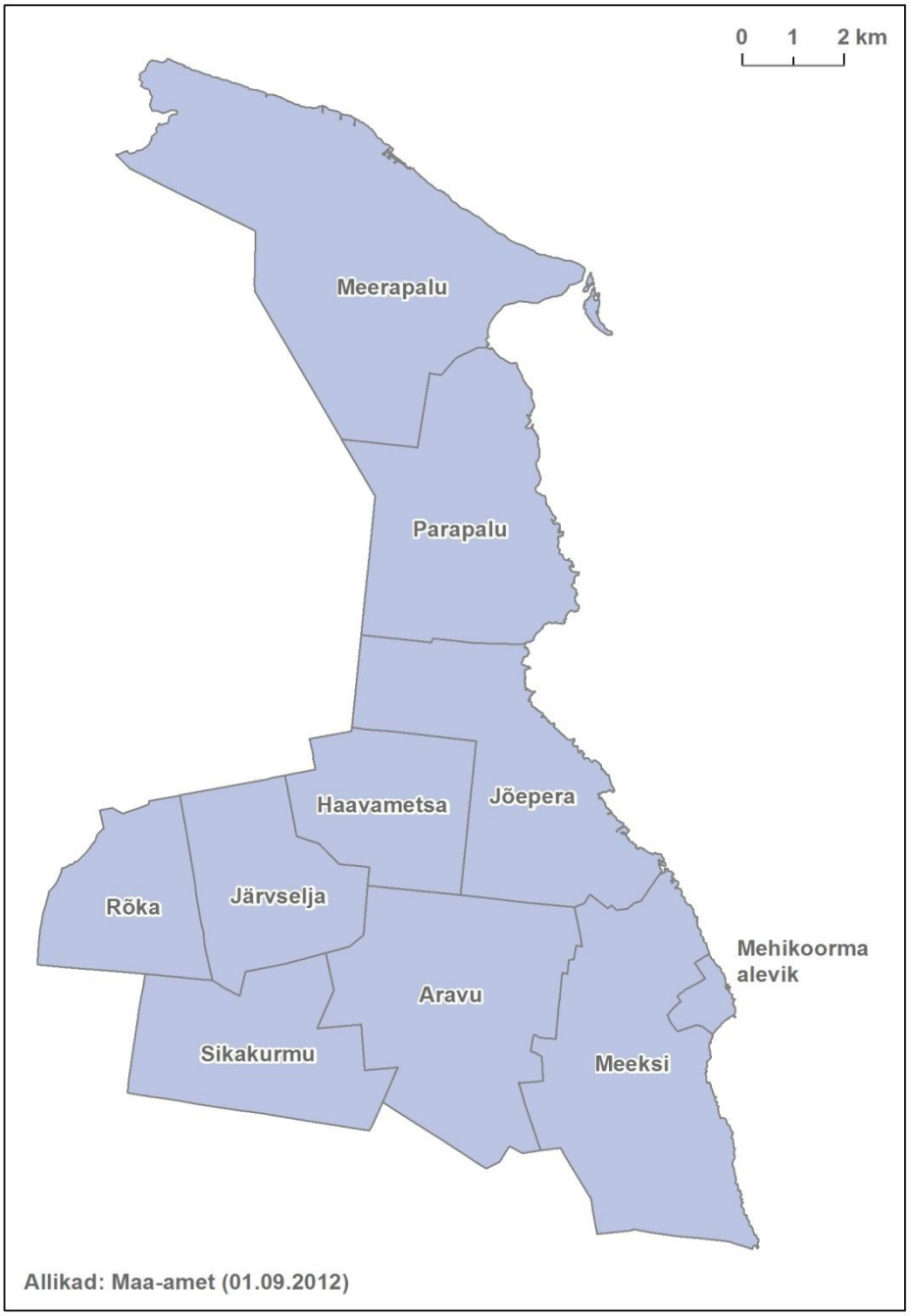

Joonis 2. Meeksi valla haldusjaotus

Meeksi vallad valdavalt hajaasustusega, kuid näiteks Mehikoorma alevikus on aleviku Lämmijärve poolses osas on säilinud ajalooline ridaküla. Elanike arvu poolest on olulisemad Mehikoorma alevik, Meeksi küla ja Aravu küla.

2.2 Loodus ja keskkond (sh jäätmemajandus)

Valla territooriumist ligikaudu 85% moodustab metsamaa, 12% haritav maa ja 13% looduslik rohumaa. Metsasemad alad on Järvselja küla piirkonnas, valla keskosas ning Meeksi küla ümbruses. Põllumaad paiknevad enamjaolt Aravu, Meeksi ja Parapalu külade piirkonnas. Rabamaastik on põhiliselt valla põhjaosas Meerapalu küla piirkonnas ja lääneosas Järvselja ning Aravu külade ümber. Vala asukohast tingituna domineerivad pinnakattes peamiselt soosetted. Meeksi valla põhjaosas on raba- ja siirdesoomullad, gleiliiv-, -saviliiv- ,-liivsavi- ja mitmekihilise lõimimisega mullad. Valla keskosas on madalsoomullad. Valla lõunaosas on gleiliiv-, -saviliiv- ,-liivsavi- ja mitmekihilise lõimimisega mullad. Edelaosas esineb Lõuna-Eestile omane kahkjad leetunud ehk näivleetunud saviliivmullad liivsavil ja liivsavimullad, Rõka ja Järvselja külade piirkonnas leidub ka leede- ja leetunud liivmuldi. Maavaradest leidub vallas peamiselt turvast.

Meeksi valla hüdroloogilise võrgustiku moodustavad Peipsi (Lämmi) järv, mõned väiksemad järved ning ojad ja kraavid. Lämmijärv, millega Meeksi vald ida-ja põhjaosas piirneb 110 km ulatuses, on pindalalt 236 km² suurune ning ühendab omavahel Peipsi ja Pihkva järvesid. Lämmijärve suurimaks sügavuseks on 15,3 meetrit. Üheskoos moodustavad Peipsi, Pihkva ja Lämmijärv Euroopa ühe suurima järvistu (3509 km²). Kevadel võib Peipsi veetase tõusta ligi meetri võrra. Kõrgeima veetaseme juures suureneb järve pindala 780 km² võrra. Osa valla terrirooriumist ujutatakse üle ja mitmed piirkonnad saarestuvad. Meeksi vallas asuvad veel neli väiksemat järve, millest pooled on tehisjärved ning ülejäänud kaks looduslikud. Valla lääneosas, Järvselja külas, paikneb Selgjärv mida nimetatakse ka Järvselja järveks (2,2 ha). Sikakurmu külas asub Sika lomp ehk Sikakurmu tiik (0,5 ha). Valla idaosas, Mehikoorma alevikus paikneb Umbjärv (12,9 ha) ning Jõepera külas tehislik Jõepera karjäär (1 ha). Vooluveekogudest läbivad valda Kureküla peakraav ning Meeksi, Meerapalu, Kruushaua ja Pihuste ojad.

Meeksi vallas asuvad järgmised Natura 2000 alad: Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala pindalaga 34 180 ha, Emajõe-Suursoo loodusala pindalaga 22 870 ha ning Emajõe suudmeala hoiuala (Natura ajutiste piirangutega ala). Meeksi vallas asuvad kaitsealad on Järvselja looduskaitseala, Emajõe Suursoo soo-ja maastikukaitseala. Järvselja looduskaitseala asub Haavametsa ja Järvselja külas ning ulatub Võnnu valla Agali ja Ahunapalu külla. Kaitseala suurus on 184 ha. Emajõe-Suursoo, mis alates 1981. aastast on riikliku looduskaitse all, on Eesti suurim deltasoostik Emajõe suudmealal kogupindalaga u 25 000 ha. Kaitstavatest looduse üksikobjektidest on Meeksi vallas Kuningamänd (33 m).

Meeksi vallas on miljööväärtuslikeks järgmised alad (vastavalt Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused): Järvselja ala (K8), Mehikoorma ala (K9), Meerapalu ala (K10).

Jäätmemajandust reguleerivateks dokumendiks vallas on Jäätmeseadus ja Meeksi valla jäätmekava 2008-2012. Meeksi vallas tekkivad jäätmed ladestatakse peamiselt väljapoole valla territooriumi. Ohtlike jäätmete kogumis-ja üleandmiskoht asub Mehikoorma alevikus.

2.3 Rahvastik

Meeksi valla elanike arv seisuga 01.01.2012 oli 648 inimest ning rahvastiku tihedus 4,7 inimest ruutkilomeetril, mis on tunduvalt väiksem Tartumaa keskmisest (50,4 inimest km^2). Valla elanike arv on kümne aasta jooksul vähenenud 120 inimese võrra ehk u. 15%. Valda iseloomustab rahvastiku üldine vähenemine nagu enamikes teisteski Eesti valdades. Rahvaarvu langus on tingitud nii negatiivsest loomulikust iibest kui ka rändesaldost.

Iga aasta 1. jaanuari seisuga oli rahvaarv Meeksi vallas järgmine:

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
807	806	790	775	760	748	734	722	712	699	687

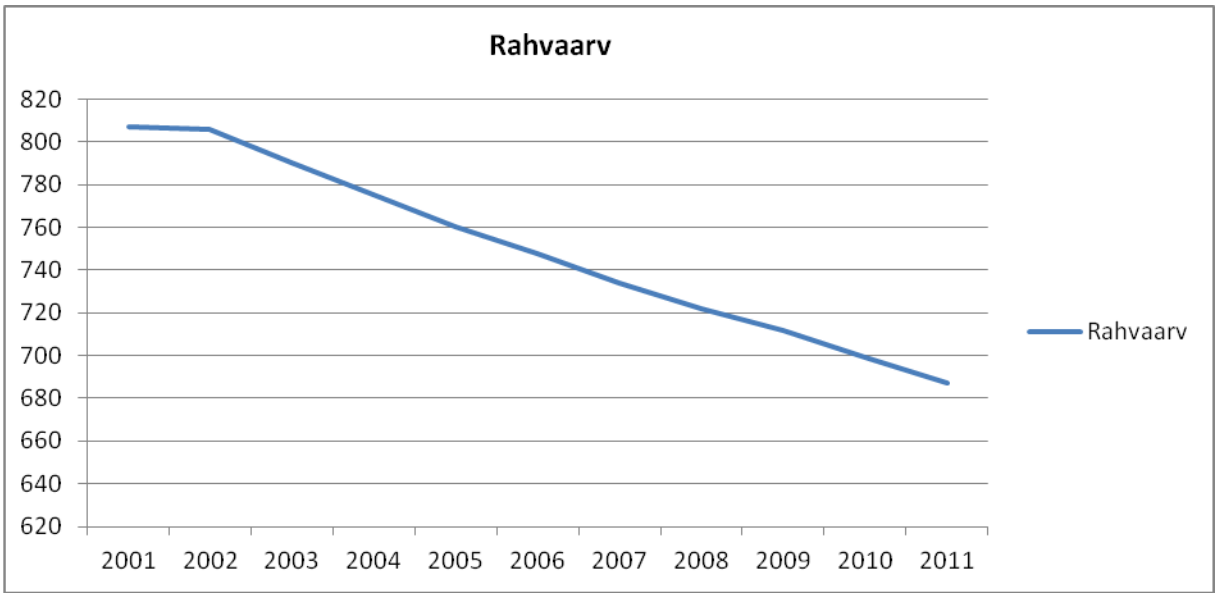

Joonis 3. Meeksi valla rahvastiku dünaamika perioodil 2001-2011 (allikas: Statistikaamet)

Märkimisväärne elanike väljaränne on Meeksi valla territooriumil astet leidnud 19 saj. alguses, mil paljud perekonnad siirdusid Venemaale, lootes seal saada maaomanikeks.

Ka praegu toimub küllaltki oluline elanikkonna vähenemine mujale elamaasujate arvelt. Paljud ümberasujad siirduvad linnadesse või Lääne- jaPõhja-Euroopa riikidesse, kus pakutakse paremaid elamis- ja töötingimusi ning kordades suuremat sissetulekut kui Eestis. Eriti puudutab see olukord Eesti maapiirkondi ja äärealasid. Nii ei ole ka Meeksi vald selles osas erandiks. Perioodil 2001-2011 on Statistikaameti andmetel Meeksi vallast lahkunud 249 inimest, neist välismaale 21. Samal ajaperioodil on valda lisandunud 161 inimest, seega rändesaldo on siiski negatiivne. Igapäevane pendelränne toimub Räpina valda, kuhu sõidab igal hommikul tööle u 10 inimest. Räpinasse käib ka koolilapsi.

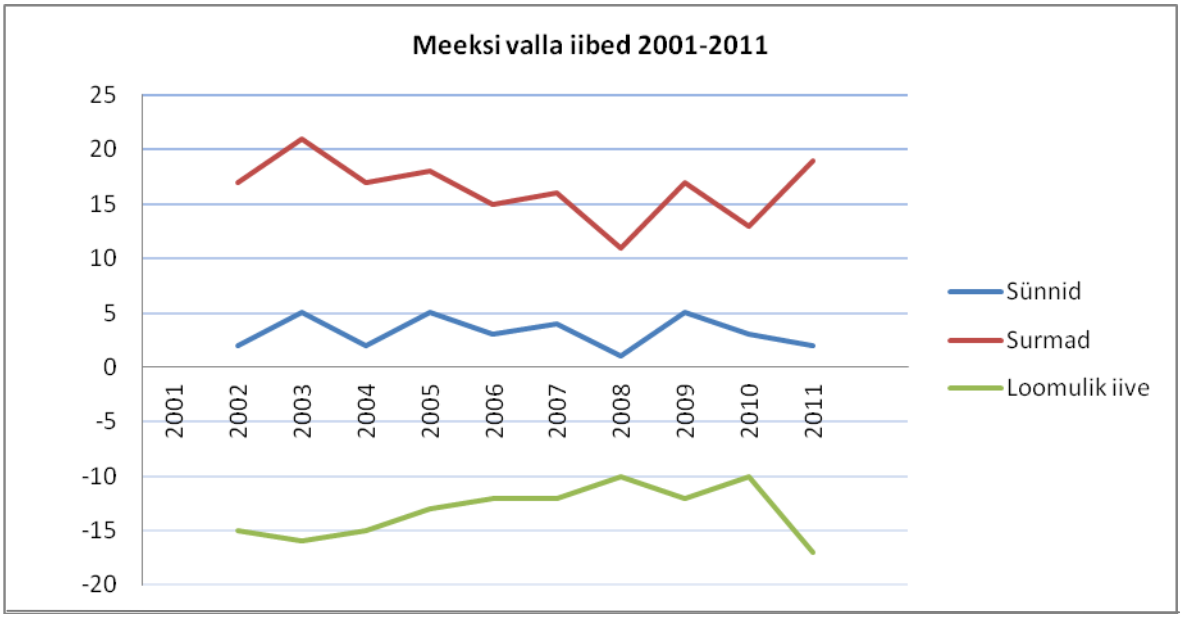

Joonis 4. Meeksi valla loomulik iive perioodil 2001-2011 (allikas: Statistikaamet)

Meeksi valla elanikkonna hulgast 8% on eelkooli- ja kooliealised lapsed vanuses 0–14 eluaastat, 65% on tööealised elanikud vanuses 15–65 eluaastat ja 27% on pensioniealised elanikud (01.01.2012 seisuga).

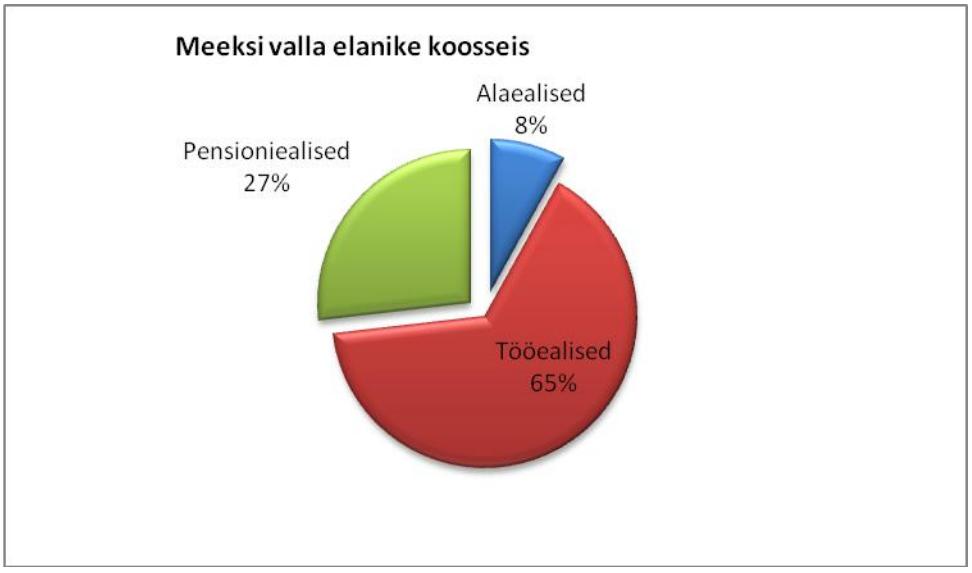

Joonis 5. Meeksi valla elanike koosseis (allikas Statistikaamet)

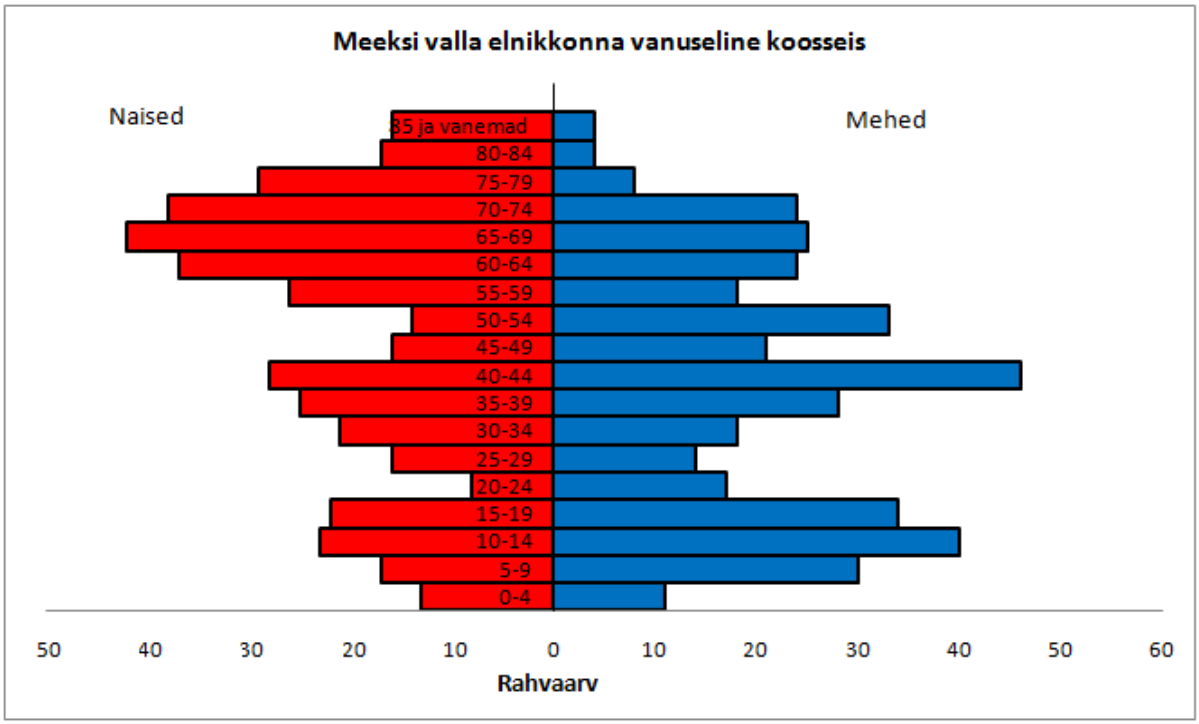

Joonis 6. Meeksi valla elanikkonna vanuseline koosseis (allikas: Statistikaamet)

2.4 Ettevõtlus ja turism

Vallas registreeritud eraettevõtete arv on viimasel kolmel aastal stabiilselt kasvanud. 2012. aasta 1. jaanuariks on vallas registreeritud 61 ettevõtet või FIE-d. Tegeletakse metsamajandamise, kalanduse, teeninduse, põllumajanduse ja turismiga.

Kohalik looduskeskkond pakub inimestele olulist sissetulekuallikat. Soos leidub palju jõhvikaid ja muid metsaande, mida saab kokkuostjatele müüa. Vähe kasutatud ressurss on linnuvaatlus ja jahiturism.

Järvseljal asub Eesti Põllumajandusülikooli Õppe- ja Katsemetskond. Selle põhitegevuseks on metsapindala ja metsade bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, metsade säästev majandamine. Viimaste aastate olulisimaks ülesandeks on kujunenud erinevate erialade üliõpilaste suvepraktika baasiks olemine ja istikute müük.

2.5 Haridus ja kultuur

Kooliharidust on Meeksi vallas antud juba alates 1805. aastast, mil asutati Meerapalo 6-klassiline algkool.

Käesoleval hetkel asub Meeksi vallas üks põhiharidust andev õppeasutus: Mehikoorma Põhikool. 2012/2013 õppeaastal õpib koolis 26 õpilast, ning õpetab 8 õpetajat. Õpilaste vähesuse tõttu toimub õppetöö liitklassides.

Kuni 2011 aastani tegutses vallas veel teinegi kool – Järvselja algkool, kuid 01.07.2011 oli kool sunnitud õpilaste vähesuse tõttu oma tegevuse lõpetama.

Lähimad gümnaasiumid asuvad Võnnus, Räpinas. Tartus ja Põlvas. Meeksi valla sissekirjutustega lastest õpib väljaspool valda ca 20 õpilast. Eelistatuimad on Võnnu Keskkool ja Räpina Ühisgümnaasium.

Meeksi vallas tegutseb ka Mehikoorma Lastehoid, mis avati 2012.aasta veebruaris. Enne seda andis vallas alusharidust valla lasteaed kuid laste vähesuse tõttu see suleti ning lastehoiu võimalus vallas puudus aastaid. 2012. aasta septembri seisuga käib lastehoius 8 last.

Vallal on kolm raamatukogu - Meeksi raamatukogu Mehikoorma alevis, Järvselja raamatukogu ja Meerapalu raamatukogu. Kõik raamatukogud pakuvad avaliku internetikasutamise võimalust. Kulude kokkuhoidmise mõttes on päevakorral Meeksi raamatukugu kolimine Mehikoorma Põhikooli majja. Meerapalu ja Järvselja raamatukogud jätkavad tegutsemist oma senistes asukohtades.

Huviharidust pakuvad Meeksi vallas Mehikoorma Põhikooli, Meeksi valla Seltsikeskuse ning Aravu Rahvamaja juures tegutsevad huviringid, mis pakuvad huvitegevust erinevate põlvkondade esindajatele. Huvitegevuse järjepidevuse tagamiseks on vaja pidevalt kaasajastada huvitööks vajalikke vahendeid ning päevakorral on ka Aravu Rahvamaja remont.

Vallas toimuvad traditsioonilised iga-aastased üritused – Jaani rattaralli, Meeksi valla jaaniõhtu, Järvepidu, Suvelõpupidu, Puhkeõhtu ning Aastalõpupidu. Valla arengu seisukohalt on äärmiselt oluline, et antud ürituste korraldamine jätkuks ning võimalusel tuleks mitmekesistada mõne ürituse (n. Järvepidu) temaatikat sihtgrupi laiendamiseks.

Käesoleval hetkel ei ole valla territooriumil ühtegi muuseumi. Erinevaid näitusi eksponeeritakse valla Seltsikeskuses. Kuna Meeksi vallal on oluline koht Peipsiäärse pärimuskultuuri hoidmisel ja säilitamisel, on tekkinud vajadus oma muuseumi (kultuurikeskuse) loomiseks. See aitaks säilitada pärimuskultuuri seisukohast olulist esemelist ja sõnalist materjali.

2.6 Teenindus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Olulisemad eluks vajalikud teenused on koondunud Mehikoorma alevikku. Nii näiteks asub Mehikoormas valla perearst, postimaja, apteek, konstaabel, pood, SEB pangakontor. Kaks korda nädalas sõidab vallast läbi Põlva maakonna autokauplus. Siiski teevad paljud valla elanikud oma sisseostud Tartus, kuna seal on kaupade valik suurem ning paljude suurtes kaubanduskeskustes pakutavate toodete hind on odavam kui väiksestes maapoodides.

Muud teenindusvaldkonnad, näiteks hambaravi, bensiinijaam, juuksur ja pangaautomaadid vallal puuduvad. Päästeteenus on valdadeülene ning käesoleval hetkel osutab seda Päästeteenistus.

Meeksi valla perearst võtab vastu neli korda nädalas ning kahel korral kuus võtab perearst vastu ka Meerapalus. Mõnede külade elanikud eelistavad asukohast tingitult Võnnu või mõne teise valla perearstiteenust. Vältimatu arstiabi osutamise osas asub vald SA Tartu Kiirabi teeninduspiirkonnas.

Sotsiaalhoolekande teenuseid osutatakse valla sotsiaaltöötaja ja sotsiaalhooldajate poolt ning vallal on hoolekandeteenuse lepingud SA Võnnu Haiglaga, AS Räpina Haiglaga, AS Hoolekandeteenused (Erastevere hooldekodu) ning hooldekoduga Härmalõng. 2012. aasta seisuga puudub Meeksi vallas sotsiaalmajutuse võimalus.

<u>Meeksi vald võimaldab valla elanikele järgmisi sotsiaaltoetusi:</u>

- sünnitoetus
- küttepuude soetamise toetus
- I klassi astuja toetus
- koolilõpetaja toetus
- matusetoetus
- toimetulekutoetus

- hooldajatoetus
- õpilase toidutoetus
- kohamaksud hooldekodudes (puuduoleva osaluse maksmine)
- ühekordsed toetused erinevateks vajadusetks
- vältimatu sotsiaalne abi
- kohamaks teistes valdades lasteaias käivate laste eest

2.8 Tehniline infrastruktuur

2.8.1 Teedevõrk ja transport

Meeksi valla haldusüksuses asub kokku 62,9 km avalikke riigimaanteid ja 37 km kohalikke teid. Olulisemasse tõmbekeskusesse, Tartusse, on Mehikoormast 57 kilomeetrit. Teine oluline tõmbekeskus, Räpina, asub Mehikoormast 17 km kaugusel. Valda ei läbi ükski raudtee ega riigilise tähtsusega maantee. Alles 2007. aastal viidi tähtsaim ühendustee Tartuga mustkatte alla. Ühendus Räpinaga paranes 2008. aastal. Kõik muud liikumissuunad on jätkuvalt mustkatteta ja kõrvalmarsruudid kevadel ja sügisel peaaegu läbimatud. Valla põhjaosas asuv asustus on vallakeskusest omakorda ligi 20 kilomeetri kaugusel, ilma ühendusteedeta muudesse asulatesse.

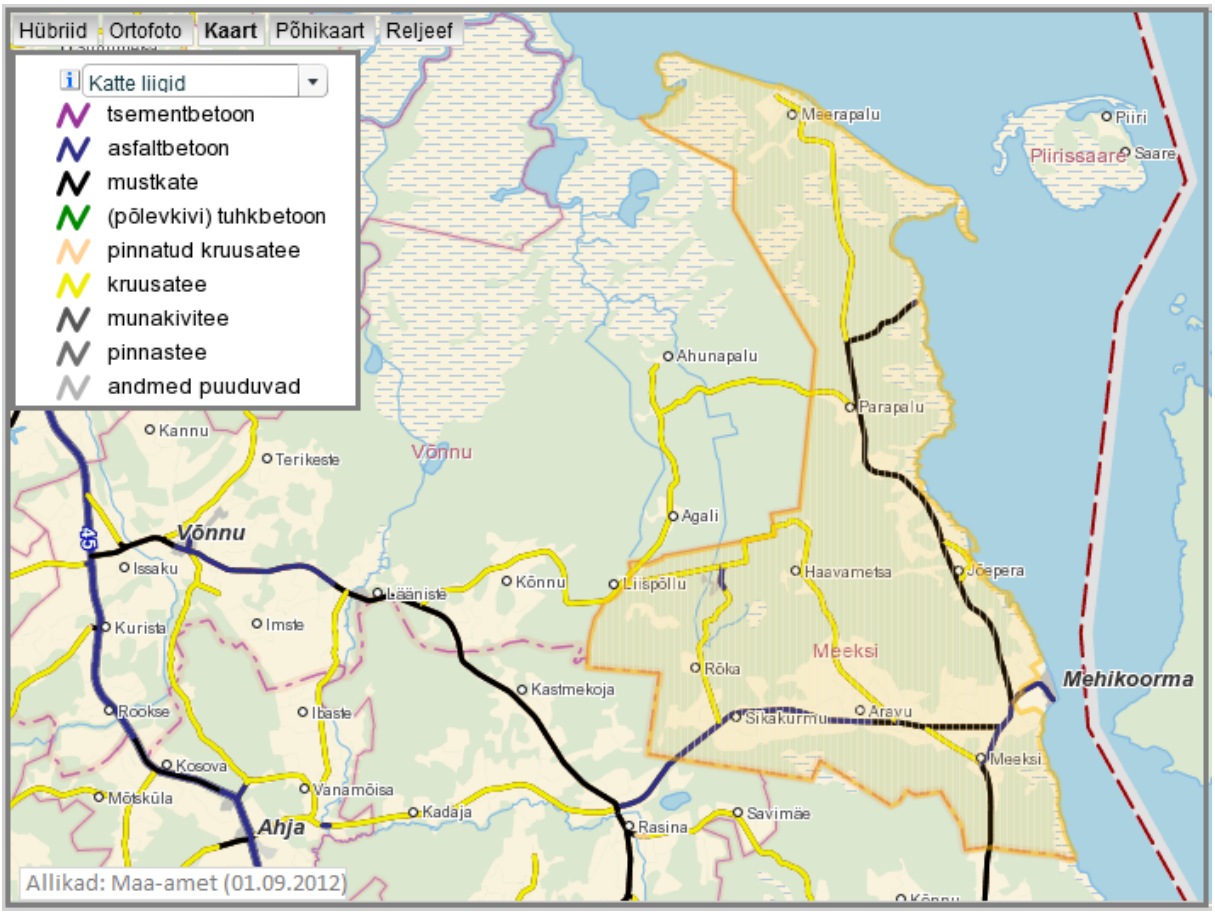

Joonis 7. Teekatte liigid Meeksi vallas

2010. aastal sai mustkatte alla Mehikoorma-Meerapalu teelõik Mehikoormast kuni Laaksaareni ning sealt edasi Laaksaare sadamani.

Olulisemad probleemid teeühenduse kvaliteedis on kevadise ja sügisese suurvee ajal kohati läbimatuks muutuvad teelõigud ning talvise teehoolduse viibimine, mille tõttu muutuvad teeolud ülikeeruliseks. Viivitused talvises teehoolduses on tingitud eelkõige vallas asuvate riigimaanteede seisunditasemest.

Suvist ja talvist teehooldust Meeksi valla avalikel riigiteedel korraldab AS Tartumaa Teed.

2.8.2 Vesi ja kanalisatsioon

Ühisvee- ja kanalisatsioonitrassid on välja ehitatud Mehikoorma keskuses, Aravu külas ja Järvseljal. Ka ühisveevärgiga seotud puurkaevud asuvad samades asustusüksustes. Ühisveevarustuse süsteemi tarbijad on ühendatud ka reovee kanalisatsioonisüsteemiga. Lokaalseid puurkaevusid omavad kalatööstusettevõte OÜ Latikas ja Mehikoorma Piirivalvekordon.

Meeksi valla territooriumil asub 16 puurkaevu, millest 3 (Mehikoormas, Aravul ja Järvseljal) on seotud valla ühisveevärgiga.

Meeksi vallas olevad tuletõrje veevõtukohad on kohati amortiseerunud ja mõnedes kohtades puuduvad üldse. Vajalik on teostada tuletõrje veevõtukohtade inventariseerimine, kaardistamine ning uute veevõtukohtade rajamise vajadus.

Kanalisatsioonisüsteemid on osaliselt välja ehitatud Järvselja, Aravu külades ja Mehikoorma alevikus.

2.8.3 Muud olulised infrastruktuuriobjektid

Meeksi valla seisukohast oluliseks infrastruktuuriobjektiks on üle Ahja jõe viiv Lääniste sild Võnnu vallas, mis tagab Meeksi valla kiireima ühenduse Võnnu aleviku ja Tartu linnaga. Lääniste silla remont lõppes ametlikult 15.10.2012.

Peipsiäärse asukoha tõttu on vallale olulisteks infrastruktuuri objektideks sadamad ja lautrikohad. Laaksaare sadam, mis kuulub küll Piirissaare vallale, võimaldab praamiühendust Piirissaarega. Vallas asub veel teineigi sadam: Mehikoorma sadam, mida kasutavad piirivalve ja kalurid.

Valla elanikke varustatakse elektrienergiaga valdavas osas valla territooriumist OÜ Jaotusvõrk Tartu võrgupiirkonna poolt.

2.9 Sõprussidemed ja koostöö

Meeksi valla ühiskondlike organisatsioonide arv on viimaste aastate kooksul pidevalt tõusnud. See näitab kohalike inimeste kodanikuaktiivsust. Teiseks pakuvad MTÜ-de toetusfondid inimestele tuge oma soovide realiseerimisel, kuna valla enda võimalused kohalikku elu korraldada ei ole piisavad. Piirkondlik identiteet on tugev ja seltside tegevus aktiivne.

Meeksi vald on Emajõe Veevärgi aktsionär. Tihe koostöö projektide raames on toimunud eelkõige Tartumaa Omavalitsus Liidu kaudu. Vald on olnud avatud ka rahvusvahelisele koostööle, kuna mitmed rahastatud projektid on just olnud piiriülesed. Otseselt sõprusvaldu Meeksi vallal ei ole.

Igapäevaelu mitmeid küsimusi lahendatakse sageli mitme omavalitsuse peale: nt õpilaste transporti korraldatakse ühiselt Räpina vallaga. Vanurite hoolduse osas tehakse koostööd erinevate omavalitsuste hoolekandeasutustega.

2.10 Valla juhtimine

Valla kõrgeimaks kohalikuks võimuorganiks on vallavolikogu. Meeksi valla volikogus on 7 liiget, tööd juhib volikogu esimees. Volikogu istungid toimuvad üldjuhul kord kuus. Volikogu juures on moodustatud 3 alalist komisjoni:

- eelarvekomisjon,
- revisjonikomisjon
- sotsiaal-, haridus- ja kultuurikomisjon.

Meeksi vallavalitsus on 5-liikmeline, kuhu kuuluvad vallavanem, kaks vallavalitsuse töötajat, üks õpetaja ja üks ettevõtja. Vallavalitsuse istugid toimuvad harilikult kord kuus. Meeksi valla ametiasutuses töötab 6 ametnikku ja 3 abiteenistujat.

- vallavanem,
- ehitus-, maa- ja keskkonnanõunik,
- vallasekretär,
- sotsiaalnõunik,
- pearaamatupidaja,
- vallaarst (0,3 kohta).

Meeksi vallavalitsusel on järgmised hallatavad asutused:

Nimetus	**Tegevusala**	**Töökohtade arv**
Mehikoorma Põhikool	haridus	12 (sh teenindav personal)
Mehikoorma Lastehoid	sotsiaalhoolekanne	1
Meeksi raamatukogu	raamatukogu	1
Meerapalu raamatukogu	raamatukogu	1
Järvselja raamatukogu	raamatukogu	2
Aravu rahvamaja	kultuur	2
Meeksi valla seltsikeskus	kultuur	2

Vallal on oma koduleht (www.meeksi.ee), mille info adekvaatsuse eest vastutab vallavalitsus. Vallal puudub oma häälekandja, kuid kõikide olulisemate kohalike teadete edastamiseks kasutatakse ajalehte „Peipsirannik“, samuti edastatakse olulisemad teated raamatukogude kaudu. Lisaks sellele on vallas teadetetahvel. Olulisemad häälekandjad on Põlvamaa ajaleht „Koit“, „Postimees“ ja eriti „Tartu Postimees“.

Haldusreformi toimumise korral oleks Meeksi vallal mitu arvestatavat ühinemisvõimalust naaberomavalitsustega. Kõige tõenäolisemad variandid oleks liituda kas Võnnu vallaga Tartumaal või Räpina vallaga Põlvamaal. Meeksi valla elanike esimeseks eelistuseks valdade ühendamise korral oleks siiski

Tartu maakonna haldusalasse jäämine. Igapäevaelus tekitaks ühinemine aga tõenäoliselt palju probleeme ja kitsaskohti ning käesoleval hetkel on Meeksi vald otsustatud iseseisvalt jätkata.

2.11 Valla eelarve ja selle dünaamika

Meeksi valla eelarve tulude pool on hakanud alates 2011 aastast kasvama, füüsilise isiku tulumaksu laekumise ja projektitoetuste arvelt. Erinevad projektid on aga kasvatanud valla eelarve mahtu kuni 10%. See ei ole väga suur number, kuid see näitab Meeksi valla valmidust lisarahade leidmisel ja tahtmist osaleda projektitaotluste koostamisel.

Kuigi riiklik tasandusfond või dotatsioon on jätkuvalt vallas kõige suurem tuluallikas, on selle osakaal kogu eelarvest aasta aastalt vähenenud.

Eelarve kulude poole absoluutnumbrites moodustavad hariduskulud jätkuvalt kõige suurema osa, kuigi tema kulutuste osatähtsus valla eelarves väheneb aasta-aastalt. Teiseks suuremaks kuluartikliks on kujunenud kultuur, mille osatähtsus valla kulutustest on aasta-aastalt suurenenud, moodustades juba 25 % kuludest. Haridus ja kultuur võtavad ära 60 % valla eelarvest.

Viimaste aastate suuremad investeeringuprojektid on olnud: biotiigid, jäätmed, spordisaal, kooli põrandad, Aravu kanalisatsioon ja parkla, seltsikeskus, kooli inventar, tänavavalgustus, Meerapalu raamatukogu katuse vahetus, Aravu rahvamaja projekteerimine , Mehikoorma Lastehoid, Meeksi raamatukogu remont, Mehikoorma Põhikooli katlamaja ehitus, Mehikoorma Sadama akvatooriumi süvendamine ning mitmed väikesed projektid kultuuri valdkonnast.

3. SWOT analüüs

SWOT analüüsi eesmärgiks on kaardistada valla arengut puudutavad tegurid.

Sisemise keskkonna tegurid e. vallasisesed tugevused ja nõrkused:

Tugevused on valdkonnad, mida võib lugeda piirkonna positiivse arengu alustaladeks. Nendeks on ressursid, millele saab loota ehk piirkonna unikaalsus. Neil on peale varuksolemise ka väga oluline funktsioon nõrkuste ja ohtude vastu võitlemisel.

Nõrkused koosnevad teguritest, mida võiks nimetada piirkonna valupunktideks. Et neid tegevuskava koostamisel arvesse võtta, tuleb need kõigepealt teadvustada. Kui tugevused võivad muutuda mittekasutusele võtu korral nõrkusteks, siis nõrkusi tuleb püüda iga hinna eest muuta tugevuseks.

Välise keskkonna tegurid e. vallavälised võimalused ja ohud:

Võimalused on muust maailmast lähtuvad positiivsed mõjud piirkonnale. Need on tegurid, mida on võimalik kasutada valla arengu parendamiseks.

Ohud on muust maailmast lähtuvad negatiivsed mõjud. Tuleb nad kõigepealt teadvustada, kui suured nad on ning mil määral nad mõjutavad. Ohtude puhul on oluline nende võimalik vältimine, mõju vähendamine enda nende vastu kindlustamine, seda väliste võimaluste peale toetudes.

Meeksi valla SWOT analüüs

SISEMISED	VÄLISED
Tugevused (unikaalsus) • Puhas looduskeskkond • Turvaline ja rahulik elukeskkond • Korras sotsiaalne infrastruktuur: (kool, lastehoid, spordisaal, seltsikeskus) • Hea teeühendus • Tugevad MTÜd • Koostöö kolme sektori vahel • Palju vett ja metsa • Lämmijärve potentsiaal • Loodusressursid • Toimivad huviringid • Külaseltside olemasolu • Tugev kogukonnamentaliteet • Kohapealne perearstiteenus • Kauplusauto • Apteegi olemasolu • Raamatukogude olemasolu • Traditsioonilised üritused • Paikkonna kultuurilooline väärtus	**Võimalused (välised positiivsed mõjud)** • Regionaalse arengu toetused • EL fondide rahad • Haldusreform • Mehikoorma sadam • Laaksaare sadam • Peipsi järve potentsiaal turisminduses • Eestimaise kauba populaarsuse tõus • Siseturismi hoogustumine • Venemaa lähedus • Valdadeülese koostöövõrgustiku idee väljatöötamine ja loomine (Meeksi, Võnnu, Mooste, Räpina) • Kohaliku pärandkultuuri populariseerimine (Kalandusmuuseum, Metsandusmuuseum jms.)
Nõrkused (probleemid) • Kasin eelarve • Madal elatustase • Asukoht: kaugus tõmbekeskustest • Väike ja vananev elanikkond • Valla sisene halb teedevõrk • Kehv bussiühendus • Puudulik heakord • Teenindusasutuste puudumine • Puudujäägid sotsiaalhoolekandes (puuduvad sotsiaalkorterid) • Tööjõu puudus ja selle halb kvaliteet • Madal töökultuur • Tööpuudus • Järve reostus • Majanduse ühekülgsus • Väikeettevõtluse vähesus • Suurettevõtete puudumine • Kohati amortiseerunud veevärk ja kanalisatsioon • Elanike passiivsus • Õpitud abitus • Pärimuskultuuri hääbumine • Valla kesine atraktiivsus (tõmbefaktorite vähesus ja vähene reklaam) • Valla kuju ebakompaktsus (takistab valla ühtlast arengut)	**Ohud (pudelikaelad)** • Omavalitsuste rahastamine • Toetuste vähenemine • Haldusreform • Põhikooli muutumine kaheastmeliseks • Elanikkonna jätkuv vähenemine • Hääbuv bussiliiklus • Pärimuskultuuri kadumine • Raamatukogude sulgemine

Meeksi valla suurimaks **tugevuseks** võib pidada puhast, rahulikku ja turvalist elukeskkonda ning rikkumata loodust. Vallal on olemas oma põhiharidust pakkuv kool ning lastehoid. Samuti on vallas toimiv seltsikeskus, mitmekesised huviringid ning aktiivsed eestvõtjad kodanikuliikumises. Vallas on 3 toimivat külaseltsi (Rõkka, Aravu ja Meerapalu), mille kaudu on võimalik suunata külade arengut Meeksi vallas. Positiivseks võib lugeda veel perearsti ja apteegi teenuste ning kauplusauto olemasolu. Ka mitme raamatukogu eksisteerimine (Järvselja, Mehikoorma ja Meerapalu) valla territooriumil ning traditsiooniliste ürituste järjekindel korraldamine on Meeksi valla tugevaks küljeks. Samuti eksisteerib tugev kogukonnamentaliteet ning aktiivne ühistegevus.

Vahetult Lämmijärve kaldal asumist võib pidada üheks positiivseks arengueelduseks. See väljendub asjaolus, et asfalteeritav teelõik on tõstnud sellesuunalisi kinnisvarahindasid ja see trend jätkub. Algatatud on erainitsiatiivil planeeringuid just vahetult järve kaldal asuvatele maadele ja nendele on arendajate surve jätkuvalt päris suur.

Meeksi valla **nõrkustena** tuleb eelkõige ära märkida valla kasina eelarve ja jätkuvalt väheneva, vananeva elanikkonna. Elanikkonna jätkuv vähenemine ja noorte inimeste vähesus on otseses seoses valla tulubaasiga ning omakorda suurendab koormust sotsiaalhoolekandes (sotsiaaltoetuste maksmine, sotsiaalhoolekande teenuste pakkumine). Sotsiaalset infrastruktuuri peetakse küll valla kõige suuremaks tugevuseks, mille säilimine ja areng on oluline valla arengutala, samas jääb see sektor avaldama kõige suuremat survet valla eelarvele. Suurte vahemaade ja hõreda asustuse tõttu on igapäeva koostöö ja ressursside jagamine naaberomavalitsustega üsnagi teoreetiline. Samas on püütud seda maksimaalselt siiski teha (ühiskondlik transpordikorraldus).

Kuigi valla olulisemad tugevused seisnevad kaitsealuses looduses, on tänasel päeval valla turismisektori potentsiaal täielikult kasutamata. Puuduvad majutuse ja toitlustuse teenused. Valla territooriumil ei saa tegeleda aktiivturismiga, pole (tasulisi) harrastusteenuseid. Samas on ka igasugune ehitustegevus kallim, kuna hinnale lisandub materjali transport. Vahemaade tõttu ei ole ettevõtluses mõeldavad allhankeid tegevad ettevõtted. Meeksi valla ettevõtlus on kõige tasuvam, kui ta põhineb kohalikel ressurssidel, mida on palju.

Meeksi valla arvestatav tööjõud on välja voolanud lähimatesse tõmbekeskustesse ja välismaale. Valla asukohast ja tõmbekeskuste kaugusest on suuresti tingitud ka vallasiseste teede kehv olukord ning majandustegevuse ühekülgsus. Kuna lisaks eelpoolnimetatule puuduvad vallas suurettevõtted ning väikeettevõtete arv on marginaalne, esineb fenomen, kus ühelt poolt pole valla elanikkonnal kusagil töötada, teisalt aga on vallas puudus väljaõppinud ja spetsialiseerunud inimestest ning ka arvestatavast ning stabiilsest tööjõust. Kohalike kalurite keeruline olukord püügikeeldude ja seaduste järgimisel ning samuti ka Lämmijärve reostus on halvasti mõjunud kohalike traditsioonide püsimajäämisele.

Meeksi valla **võimalusteks** on Peipsi järve, Laaksaare ning Mehikoorma sadama potentsiaal turismi arendamisel. Samuti aitaks turisminduse edendamisele kaasa ka kohaliku pärandkultuuri populariseerimine ning reklaamimine (Kalandusmuuseumi rajamine). Erinevates regionaalset arengut puudutavates programmides kaasalöömine ning valdadeülese koostööprogrammi loomine aitaks kaasa nii turismi kui ka ettevõtluse hoogustamisele Meeksi vallas. Kindlasti ei saa märkimata jätta Venemaa lähedust, mis tulevikus võib tänu Laaksaare ja Mehikoorma sadamale oluliselt muuta Meeksi valla strateegilist tähtsust nii Eesti kui ka Euroopa Liidu kontekstis. Selleks, et elanike arvu suurendada, on Meeksi vallal võimalus meelitada linlasi siia oma kodusid rajama, lubades head väljavaadet koduaknast ja lasteasutuste lähedust. Aga tänapäeva inimesed vajavad maal elamiseks vähemalt head Internetiühendust ja katkematut elektrivoolu olemasolu.

Järjest olulisemaks muutub see, mis arengud toimuvad kogu Peipsi järve kaldal ja kuidas riik planeerib selle Euroopa Liidu piiritsooni oma ressursse ja vahendeid.

Peamisteks **ohtudeks** Meeksi vallas on laste arvu jätkuv vähenemine ning sellest tulenevalt Mehikoorma Põhikooli muutmine kaheastmeliseks (1.-6. klass). See olukord ei ole Meeksi vallas ainulaadne vaid on käesoleval hetkel iseloomulik enamikele maapiirkondades asuvatele koolidele. Lisaks tuleb ohuna mainida ka majandussurutise tagajärgedest tingitud Euroopa Liidu toetuste ja ka omavalitsuste riigipoolse finanseerimise ebakindlat olukorda.

Meeksi valla **arengueeldusteks** on ennekõike turismi arendamine piirkonna sissetulekute suurendamiseks (kultuuri-, ajaloo- ja loodusobjektide kordategemine ja eksponeerimine, turismialane koostöö naaberomavalitsustega, ühiste turismimarsruutide koostamine, aktiivne turismiturundus jm) ning kohaliku elukeskkonna säilitamine (looduse säilitamine ja turvalisuse tagamine). Lisaks on vajalik soodustada väikeettevõtluse arengut ning kohaliku kauba (kala, põllu- ja metsasaaduste, käsitöö jne) turustamist.

4. Meeksi valla arengustrateegia aastani 2022

Meeksi valla arengustrateegia lähtealuseks on Meeksi valla visioon, mis on sõnastatud erinevate valdkondade – keskkond, ettevõtlus, haridus, turism jm – visioonide kokkuvõttena. Kõikide valdkondade puhul saab omakorda välja tuua konkreetse valdkonna peamise eesmärgi/eesmärgid ning nende eesmärkideni jõudmiseks vajalikud vahendid ja tegevused.

4.1. Meeksi valla visioon

Meeksi valla tunnuslause/ moto: **Meeksi vald – palju vett ja metsa!**

Meeksi valla visioon on sõnastatud järgmiselt:

> Meeksi vald aastal 2022 on meeldiv elupaik - inimkeskne, keskkonnasõbralik, heakorrastatud ja turvaline vald Lämmijärve kaldal.

4.2 Valdkondlikud arengueesmärgid ning nende saavutamise vahendid

Erinevate valdkondade puhul võib välja tuua konkreetse valdkonna peamise eesmärgi/ eesmärgid ning nende eesmärkideni jõudmiseks vajalikud vahendid ja tegevused.

Arenguseminaride käigus ja vallaelanikega läbiviidud intervjuude põhjal koostati valla SWOT analüüs (vt. eelmine peatükk). Leitud arengutegurid pandi tähtsuse järjekorda ja nende põhjal on sõnastatud 3 valla olulisemat arengueesmärki:

Puhta ja mõnusa elukeskkonna säilitamine. Selle eesmärgiga seostuvad olemasoleva kogukonna baasvajaduste rahuldamiseks vajalikud elemendid.

Kodukoha väärtustamine ja noorte väljarände peatamine. Selles eesmärgis sisalduvad abinõud ja arendustegevus kogukonna jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Mitmekülgse ettevõtluse soodustamine. Käsitleb erinevaid võimalikke lahendusi kuidas tuua regiooni lisandväärtust väljastpoolt.

Alljärgnevalt on 3 teemat jagatud 11. tegevussuunaks ning nende põhjal on koostatud arengumudel. Sõnastatud strateegiad on aluseks valla investeeringute ja tegevuskava tabelile.

1. *Puhta ja mõnusa elukeskkonna säilitamine*

Tegevussuunad	**Saavutamise strateegia**
Jätkusuutliku sotsiaalse infrastruktuuri tagamine	- Ruumide renoveerimine sotsiaalkorteriteks - Hooldekodude tegevuse toetamine - Kauplusauto ringi toetamine valla territooriumil - Perearsti ruumide remont - Koolimajas poiste duširuumi sauna osa remont - Valla liiklusmärkide täiendamine (ettekirjutus maanteeametile) - Raamatukogu üleviimine koolimaja ruumidesse
Kvaliteetsete avalike teenuste ja avaliku halduse tagamine	- Avalikeks huvideks vajalike maade munitsipaliseerimine - Sotsiaalvaldkonna arengukava väljatöötamine ja rakendamine - Koduhoolduse arendamine valla võimaluste piires - Arstiabi kättesaadavuse tagamine võimaluste piires. - Turvalisuse suurendamine koostöös politseiga ja ennetustöö - Vabatahtlik päästekomando loomine - Tuletõrje veevõtuvõrgustiku väljaarendamine, esmalt asukoha väljaselgitamine - Hoida alal erinevad KOV pädevuses olevad sotsiaaltoetused - Osalemine maakondlikes haridus- ja sotsiaalhoolekande organisatsioonides - Vallaametnike täiendkoolitus ja töökeskkonna kaasajastamine - Luua juurde avalikke internetipunkte ja saavutada parem tehniline varustatus
Teede ja energia kvaliteedi parandamine	- Valla teeregistri täiendamine - Iga-aastase teehoiukava koostamine - Mehikoorma -Meerapalu tee rekonstrueerimine (tolmuvaba katte alla viimine täes ulatuses) - Probleemsete vallateede kaardistamine ja korrastamine - Ettepanek Järvselja – Sikakurmu (Aravu) teelõigu talihooldusklassi muutmiseks - Ettepanek Lääniste-Meeksi-Meerapalu teelõigu talihooldusklassi muutmiseks - Talihoolduse tagamine teedel - Bussiootepaviljonide remont, hooldus - Energia varustuse väljaarendamine Mehikoorma aleviku uues piirkonnas - Aravu tänavavalgustuse ehitamine - Vallamaja ümbruse valgustamine - Valla energiasüsteemi parendamine - Mehikoorma tänavavalgustuse II etapi läbiviimine (Puksoost kuni surnuaiani ja vallamaja ümbrus) - Laane alajaamast lähtuva elektriliini uuendamine - Kergliiklusteede rajamine (Pihuste teeotsast kuni Mehikoorma kordonini, Kesk tänava äärde, õigeusukiriku juurde)
Looduskeskkonna parendamine	- Vähevääruslikku põllumaa metsastamine - Keskkonna ja jäätmekäitlusalane teavitustöö - Jäätmete kogumise süsteemi edasiarendamine - Jäätmekava kinnitamine - Talgute korraldamine ja heakorrakampaaniad - Turismi arengukava **(**korraldada ümarlaud) - Mehikoorma aleviku ja Aravu küla ÜV rek ja välja Mehikoorma aleviku peatrassi väljaehitamine - Emajõe veevärk - Prügikonteinerite hankimine saastatuse vältimiseks

2. *Kodukoha väärtustamine ja noorte väljarände peatamine*

Tegevussuunad	**Saavutamise strateegia**
Huvitegevuse ja enesetäiendamisvõimaluste laiendamine	- Korraldada erinevaid nõuande ja nõustamiskursusi, avalikke loenguid, terviseedendus, lastevanemate koolitused, arvuti- ja interneti koolitused. - Huvitegevuse jätkuv toetamine ja koostöö naabervaldade huvitegevusega - Valla keskusehoone välisfassaadi renoveerimine. - Täiendavate kooskäimiskohtade arendamine: Aravu. - Uute tegevusringide algatamine: poistele spordiring/ jõusaal, ansamblid jne. - Muusikainstrumentide soetamine, helivõimendus. - Suvekoolid, väljasõidud, spordivõistlused. Peipsi mängud, laulupidu.
Kohaliku kultuuri kandjate väärtustamine	- Iga aastased tunnustamisürituste sisseviimine ja jätkuv teostamine: edukate õpilaste tunnustamine ja ekskursioon. - Kauni kodu konkursist aktiivsema osavõtu propageerimine. - Kohalike kodulugude ja pärimuste säilitamise ja kogumise propageerimine. - Vaino Vahingu mälestusnurga ülesseadmine.
Kultuuriobjektide korrastamine, eksponeerimine ja kasutamine	- Kalmistute kaardistamine. - Mehikoorma surnuaia kuivendustööd ja haljastuse korrastamine. - Kiriku pargi ja tiigi korrastamine - EAÕK kiriku tee korrastamine - EELK Mehikoorma kogudusehoone katuse ja akende vahetus, hoone soojustamine ja uue abihoone ehitamine. - Meeksi mõisakompleksi ja pargi renoveerimine ja säilitamine - Vana vallamaja ja veski renoveerimine ja säilitamine. - Meeksi raamatukogu rek: ületoomine koolimaja ruumidesse. - Aravu rahvamaja renoveerimine vastavalt koostatud projektile. - Meerapalu külakeskuse renoveerimine. - Meerapalu ja Mehikoorma surnuaedade korrastamine.
Ühistegevuste aktiveerimine ja soodustamine	- Regiooni puudutavates ühisprojektides osalemine (Via Hanseatica, LEADER, jne). - Seltsitegevuste ja koostöövõrgustike soodustamine ja toetamine. - Erinevate sektorite koostööprojektide toetamine ja ettevõtjate kaasamine arendustegevusse või ühistegevusse. - Külavanemate süsteemi käivitamine: valida külavanemad. - Küla arengukavade koostamise ja pideva uuendamise tagamine**:** Meerapalu, Järvselja, Jõepera, Aravu, Mehikoorma - Meeksi - Korteriühistute loomise toetamine. Ühisuse võimalus. - Traditsiooniliste kultuuriürituste jätkuv toetamine: jaanipäev, järve pidu, uus-aasta tervitus, kodukandi päevad, järvselja mängud, kalmistu päev, taimelaada arendamine talulaadaks sh kalalaadaks! Jõululaat. - Jahiseltsi tegevuste toetamine. - Olemasolevate ujumiskohtade korrastamine. - Jaani rattaralli traditsiooni jätkumise tagamine.
Kvaliteetne ja kodulähedane haridussüsteem ja noorsootöö	- Noorsootöö arengukava pidev uuendamine ja elluviimine. - Põhikooli tegevuse jätkumise tagamine. - Õpilasesinduse tegevuse jätkuv toetamine. - Jätkata õpilaste vedu olemasolevatel liinidel ja eesmärkidel. Õpilaste sõitude kompenseerimine olemasolevatel liinidel ja eesmärkidel. - Liitklasside süsteemi korrastamine. - Õpilaskodu vajaduse väljaselgitamine (otstarbekuse analüüs). - Mänguväljakute korrastamine ja rajamine. - Valla kodulehe täiustamine ja korrigeerimine igal aastal.

3. *Mitmekülgse ettevõtluse soodustamine*

Tegevussuunad	**Saavutamise strateegia**
Valla avalike teenuste kättesaadavuse parandamine	- Mehikoorma sadama arendamine ja välja ehitamine vastavalt projektile. - Interneti püsiühenduse kättesaadavuse parandamine hajaasustusega valla territooriumil koostöös erinevate teenuspakkujatega. - Mobiililevi parandamine. - Pidev e-teenuste arendamine ja valla kodulehe kaudu kättesaadavaks tegemine. - Bussiliikluse säilitamine olemasolevas mahus, võimalusel parandamine.
Kohalikel ressurssidel baseeruva ettevõtluse soodustamine	- Ettevõtjate projektide kaasfinantseerimine/ osaline toetamine. Infra tugi. - Valla mainekujundusega tegelemine: viidad, trükised (sh ettevõtjate omad). - Turismi arengu soodustamine: matkarajad, kämpingud, ujumiskohad jms. - Rannaalade korrastamine - Käsitöö ja suveniirimajanduse arendamine - Kogukonna turismimaja koos toitlustuskoha ja välituruga (*Kalakultuurikeskus).* - Muuseumite rajamine valla toetusel (Järvselja metsamuuseum, tulevikus kalandusmuuseum, koduloomuuseum). - (Mahe)aianduse ja mesinduse arengu propageerimine. Talupoe avamise propageerimine. - Energiavõsa kasutamise propageerimine - Kala vastuvõtupunkti ümberehitamine - Lämmijärve potentsiaali kasutamise soodustamine turismivaldkonnas - Turismialaste koolituste organiseerimine - Maksu- ja ettevõtlusalaste koolituste organiseerimine. - Ettevõtjate ümarlaua korraldamine koolitusplaanide tegemiseks.